

Gréda József

FELEK JÁRKÁLNAK

Kívül

Felek járkálnak, torz felek,
hetykébben, mint az ép egész,
pedig felük már rég enyész,
röhögnek porán a szelek.

Felek társulnak, tört felek,
de kandikál a tört anyag,
bomlott kötések látszanak,
valami csurran és meleg.

Ahol két csonk fél összeáll,
kancsi egész lesz, rettenet,
s a tákolmány folyton nevet:
nevet belőle a halál.

Nagyvárad, 1945. augusztusa

Bévíl

Elfogadlak, mint sorsomat,
újabb gondokra kárhozót,
tán most békére változót
e legeggykedvűbb ég alatt.

Felöltlek, mint szerzett ruhát,
mely más bőréről rám került,
formáját őrzi, meg se hűlt,
rám rakja holtja bánatát.

Fogadj, mint víz a kulacsot,
mely nem száradhat üresen.
Hisz nem lebeghet vize sem...
Együtt tán békélt utasok.

Nagyvárad, 1945. szeptembere

Enyém

Ki körül lánggal égett, mint örökmécs, a munka,
ki soha kénye végett nem hagyott vón' magunkra,
a szörnyű semmiséget, hogy tested porra égett,
naponta elfelejtem, s szállok Hozzád a múltba.

Ha otthonom lesz újra, minden aprócska dolgot,
törölve és lefújva Te majd helyére tolsz ott,
ott élsz örömben, búba, ha otthonom lesz újra,
örök szelíd mosoly, ki sohasem mosolygott.

Ha útra kelek egyszer, Te csomagolsz nekem be:
papucs, pizsama, kegyser, Te juttatod eszembe,
Te nyújtod majd kezembe, ha útra kelek egyszer,
s ha kályhához ülök, Te is velem melegszel.

S majd csak azt ölelem, ki mint Te voltál, oly jó,
oly csöndes lesz velem, ki képedhez hasonló,
vércsöpp, szívemre omló, majd csak azt ölelem,
jóság, szeretni képes, nem bontható elem.

Kik most hallgatnak engem, sokáig nem nevetnek.
Kitárják szívük menten a fájó szeretetnek,
kínzó emlékezetnek, de tán követnek engem:
Kit nem láthatni, látják, tünt élőt nem temetnek.

Enyém, neved se mondom, velem légy, jó Enyém.
Könnyem hiába ontom, könnyből nem nő remény.
Rontástól féltem én? Enyém, neved se mondom,
olykor nehéz a név, mint sírkő, oly kemény.

Úgy-e a tűz Te voltál, min pirítóst sütöttem?
Szerszámbódé is, oltár, esőben és fölöttem?
Holt az, ki fölött holt áll! Te mindig élő voltál,
s élsz is velem, amíg végső strófám kinyögtem!

Szluck, 1945 júliusa

Fogózz a semmibe

Fogózz a semmibe! Most ennek van nagy ára!
Gondolj a kedvesed hajának illatára.
S mikor körénk az est vigaszfátylat terít,
nézzél jól hátra, s lásd nyílt, boltos homlokáról
egyre hátravetett selyemlágy fürtjeit.

Fogózz a semmibe! Úgy mented most a lelked!
Lásd gyöngéd mosolyát, amikor megölelted.
A tűző vad napon, mikor szellő se rezdül,
lásd nedvesen sötét, árnyékos két szemét
ezer mértföldön át s a tünt időn keresztül.

Fogózz a semmibe! Csak akkor élsz, ha látod
megcsúfolt, meggyalázott, szépséges ifjúságod,
s hallod a hegedűd — de jól vigyázva, mert
a rezgő hang mögött, ezernyi illatával
hetör az ahlakon s szívedben zöld a kert.

Fogózz a semmibe! Fogd féltőn két marokra!
Az emlék eltűnik, elhervad könnyű csokra.
Most még látod anyád, a csöndje drága béke,
a nagy szekrénybe rak habos fehérneműt,
de a kép eltűnik, már nincs itt, vége, vége.

Színt, hangot, illatot, gyűjts össze és fukarkodj,
mint kalmár ritka kincset, őrizd pár drága arcod,
álmatlan éjeken vetítsd magad elé,
s ne gondolj semmi másra, csak nézd, hogy szíved vászna
a képzelt képeket híven mutatja-é.

Mert másképp nem is élsz. Árnyékként lengsz e földön,
s ébren töltsz éjeket, hörögve és üvöltőn,
és nem tudod, mi baj, mért minden oly üres,
csak érzed benn az űrt, roppantja melledet,
s fel kell kiáltanod: segítség! Jaj, mi ez?

S majd lesz, aki felel: Hát nem tudnád, mi baj?
Hogy más inkább megfér a halottaival,
csak te bolyongasz itt, mint nyugtalan kísértet,
és nem lehet soha, soha felejtened
kit féltettél, a lányt, s anyádat, aki féltett?

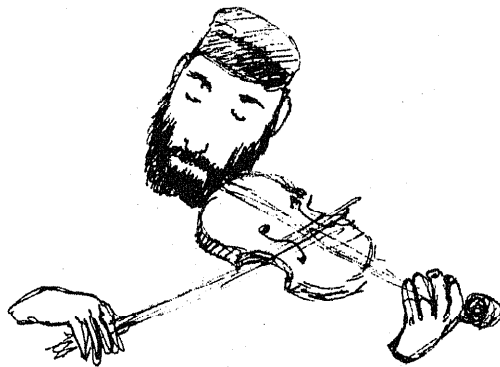
Hát nem tudnád, mi baj? Hogy minden nyomtalan!
Más halottainak legalább hantja van,
szent annak, kit odakerget álmatlan éjjel;
csak te nem tudhatod, hogy drága hamvaik
hol elegyedtek el a porral és a széllel.

Mert tűrnöd kell-e azt, hogy a szemétre vessék
az ódon bútorokat? Hol az öreg karosszék?
Anyám karja helyett úgy meg-megsimogatnám!
S hol áll a kerti pad, melyen ebédre várt
tündéri mosolyával szépséges, drága Annám?

Még fénykép sem maradt! A szél, mely elviharzott,
elsöpörte a sok szeretett édes arcot,
s csak kérded majd a négy csupasz, kopár falat,
hogy tán nem is születted, nem is anyától lettél,
halott vagy, aki mást siratni itt maradt.

Ezért vigyázz, szegény, fogózz a semmibe,
képek, szagok, szavak emlékszín selymibe,
tanulj meg tűrni, szív, magad kínozni, agy:
ha a tűnt semmiségek emléke már nem éget,
e semmik nélkül te magad is semmi vagy.

Szluck, 1945 júniusa

Fehér László: Balkon, 1988